

И. АБДУЛЛОЕВ

САНЪАТ ВА МЕҲНАТ

Китоби дарсӣ барои синфи 1-уми
муассисаҳои таҳсилоти умумӣ

Нашри сеюм

**Вазорати маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон
тасдиқ кардааст**

**ДУШАНБЕ
МАОРИФ
2018**

УДК 373. 167.1
ББК 74.268+85Я72
А-14

А-14. Абдуллоев И. **Санъат ва меҳнат.** Китоби дарсӣ барои синфи 1-ум.
Душанбе. Маориф. 2018. 96 саҳ.

Хонандагони азиз!

Китоб манбаи донишу маърифат аст, аз он баҳравар шавед ва онро тоза нигоҳ доред! Кӯшиш кунед, ки соли таҳсили оянда ҳам ин китоб ҳамин гуна зебову ораста дастраси хонандагони дигар гардад ва онҳо низ аз он истифода баранд.

Ҷадвали истифодаи китоб

№	Ному насаби хонанда	Синф	Соли таҳсил	Ҳолати китоб (баҳои китобдор)	
				Дар аввали соли таҳсил	Дар охири соли таҳсил
1					
2					
3					
4					
5					

ISBN 978-99947-1-608-1
Моликияти давлат

© Маориф, 2018

ПЕШГУФТОР

Омӯзгорони муҳтарам ва хонандагони азиз!

Мувофиқи барномаи таълим як силсила фанҳои аз ҷиҳати мазмуну муҳтаво ба ҳам наздик ба таври ҳамгиро таълим дода мешаванд, ки ин сарбории хонандагонро осон менамояд. Фанҳои “Санъати тасвирӣ” ва “Меҳнат”-и қаблӣ, ки мақсаду вазифаи онҳо ба хонандагони хурдсол:

1) оид ба санъати тасвирӣ додани малакаҳои аввалин, дарки зебоии табиат, доштани муносибати эҷодкорона ба ҷаҳолият, тасаввуроти ибтидоӣ оид ба санъати рассомӣ, пайдо кунонидани маҳорати аввалини қор бо қаламу мӯйқалам, хаткашӣ аз рӯйи қолаб, рангмолӣ дар рӯйи қоғаз, тасвири шакли ашё, фарқ кардани рангҳо, ҷойгиршавии чизҳо дар масофаи дуру наздик, нақш дар қоғаз ва матоъ;

2) оид ба меҳнат пайдо кунонидани маҳорати бо қайчӣ буридани қоғаз ва матоъ, бо ширеш ва пластилин васлкунии ҷузъҳои ашё ва ба ин восита сохтани шакли ашёи гуногун ва гулмонӣ иборат буд, яққоя бо номи “Санъат ва меҳнат” тадрис мегардад. Китоби “Санъат ва меҳнат” дар асоси усули ҳамгиро (“Санъати тасвирӣ” ва “Меҳнат”) таҳия шудааст. Дар раванди дарсҳои фанни мазкур хонандагон бо хоҳиши худ расм мекашанд ва дар заминаи ҳамон ашё (расм) месозанд ва гулмонӣ мекунанд ё баръакс месозанду расм мекашанд.

Мақсади тадриси фанни “Санъат ва меҳнат” дар синфи 1-уми айнан тасвир намудани ашё ё сохтани шакли он набуда, балки дар афкори хонандагони хурдсол ҳосил кунонидани тасаввуроти ибтидоӣ оид ба тасвир ва шакли ашёст.

Тавсия медиҳем, ки дар ҷараёни дарсҳои санъат ва меҳнат вобаста ба мазмуни мавзӯё омӯзгор аз бозҳои таълимӣ, гузо-

риши сахначаҳо, сурудсароӣ ва машқҳои дамгирӣ самаранок истифода кунад.

Дар нимсолаи аввал, ки хонандагони синфи 1-уми савод меомӯзанд, дар китоб супоришҳо ва тарзи иҷрои онҳо ба воситаи расмҳо ифода ёфтаанд. Хонандагон ҳар як супоришро мувофиқи лаҳзаҳои дар расм инъикосёфта иҷро мекунанд. Дар нимсолаи дуюм, ҳангоме ки хонандагон малакаҳои хондану навиштанро пайдо кардаанд, супоришҳо бо таври хаттӣ пешниҳод мегарданд.

**НИШОНИ ДАВЛАТИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

**ПАРЧАМИ ДАВЛАТИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

СУРУДИ МИЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Шеърӣ Гулназар Келдӣ

Муסיқии Сулаймон Юдаков

*Диёри арҷманди мо,
Ба бахти мо сари азизи ту баланд бод,
Саодати ту, давлати ту бегазанд бод!
Зи дурии замонаҳо расидаем,
Ба зери парчами ту саф кашидаем, кашидаем,
Зинда бош, эй Ватан,
Тоҷикистони озоди ман!*

*Барои нангу номи мо
Ту аз умеди рафтагони мо нишонӣ,
Ту баҳри ворисон ҷаҳони ҷовидонаӣ.
Хазон намерасад ба навбаҳори ту,
Ки мазраи вафо бувад канори ту, канори ту.
Зинда бош, эй Ватан,
Тоҷикистони озоди ман!*

*Ту модари ягонаӣ,
Бақои ту бувад бақои хонадони мо,
Мароми ту бувад мароми ҷисму ҷони мо,
Зи ту саодати абад насиби мост,
Ту ҳастиву ҳама ҷаҳон ҳабиби мост, ҳабиби мост.
Зинда бош, эй Ватан,
Тоҷикистони озоди ман!*

ДАРСҲОИ 1-2

СИНФХОНА ВА ТАҶҲИЗОТИ ОН

(ОМОДАГӢ БА ТАЪЛИМ)

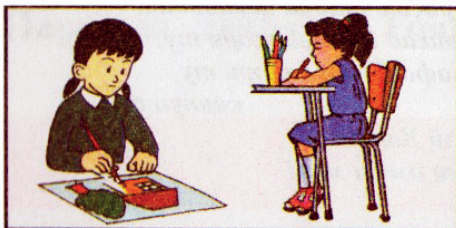
1.

2.

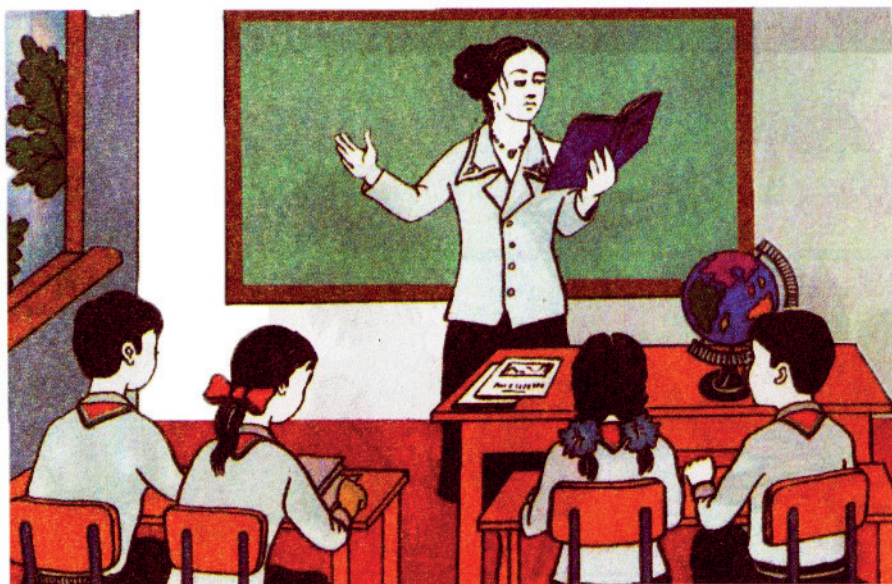
3.

4.

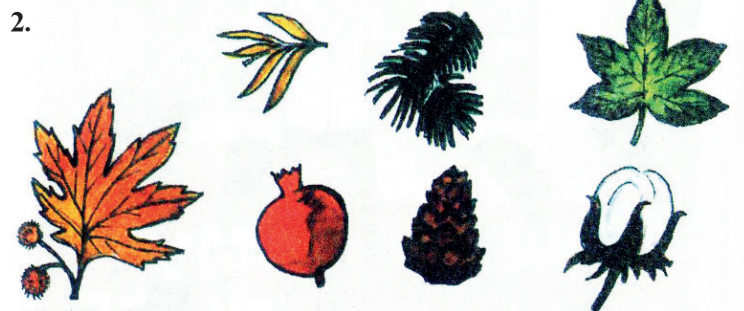
Якуми сентябр – Рӯзи дониш

ДАРСҲОИ 3-4

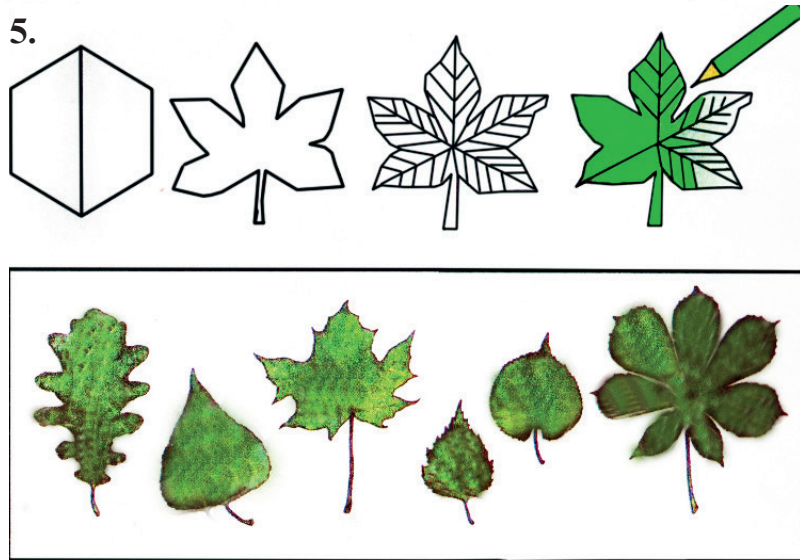
ТИРАМОҲИ ЗАРРИН

4.

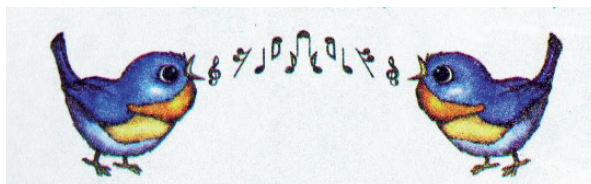

5.

ДАРСҲОИ 5-6

НАВЪҲОИ САҢЪАТ. (ШИНОСОӢ)

1.

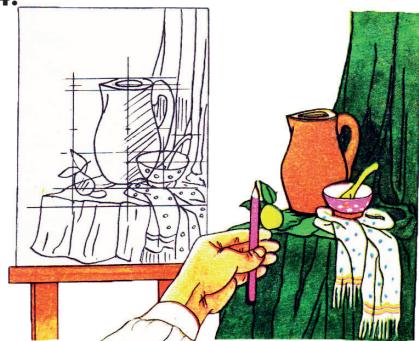
2.

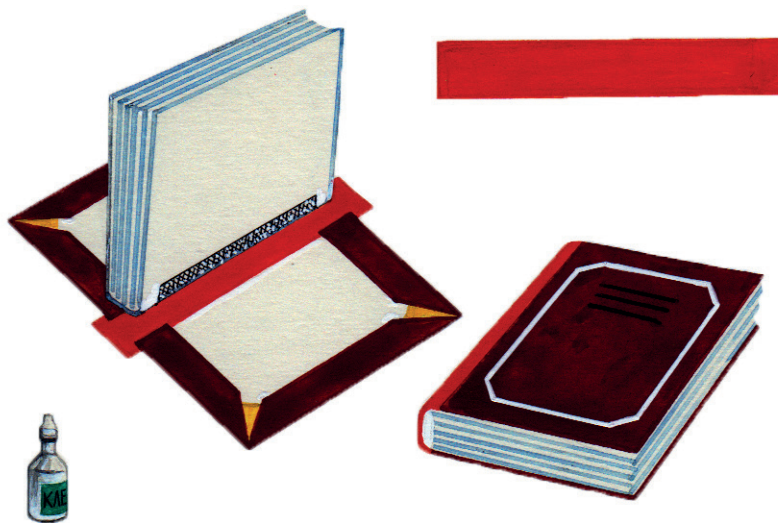
3.

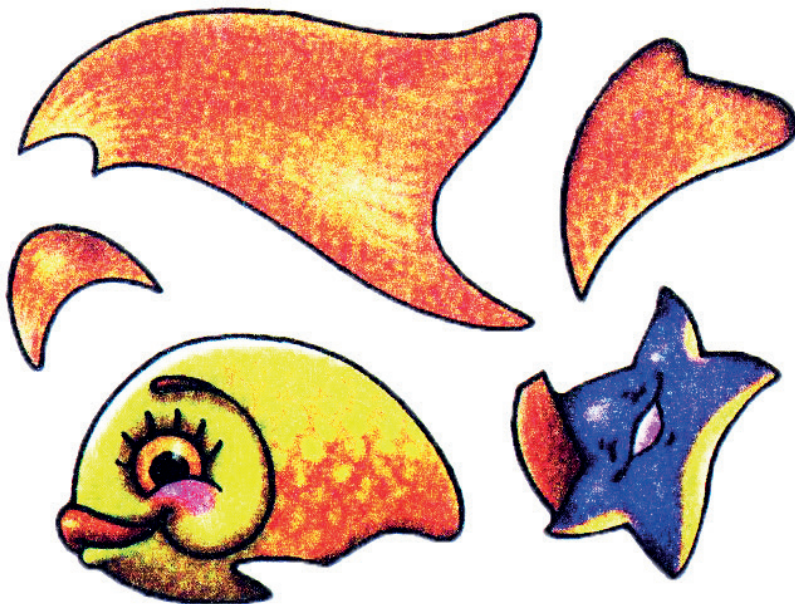
4.

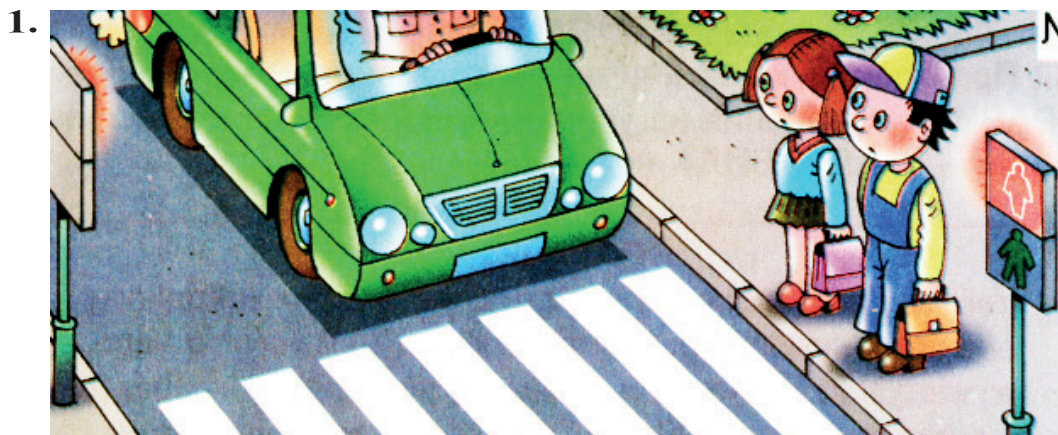
5.

6.

ДАРСҲОИ 7-8 СОХТНИ ЧАРОҒАКИ РОҲНАМО

ДАРСҲОИ 9-10
МАДАНИЯТИ ЛИБОСПҶШӢ

1.

Рашт

Хатлон

Бадахшон

Суғд

Бухоро

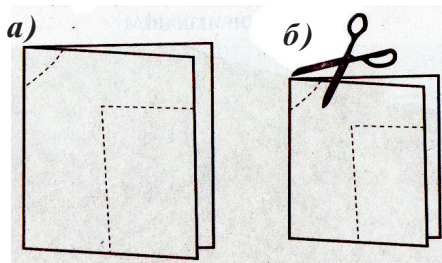

Самарканд

2.

3. Куртача барои лӯхтак

ДАРСИ 11

БИНОКОР МЕШАВЕМ

1.

2.

3.

4.

ДАРСИ 12
АҲАМИЯТИ ҲАЙВОНОТ.
ТАСВИР ВА СОХТАНИ ШАКЛИ САГЧА

3.

а)

б)

в)

г)

ДАРСИ 13

ДАР ОЛАМИ АФСОНА. ТАСВИР ВА СОХТАНИ ШАКЛИ БУЗАК

1.

2.

3.

ДАРСИ 14

АСБОБҲОИ РӯЗГОР

1.

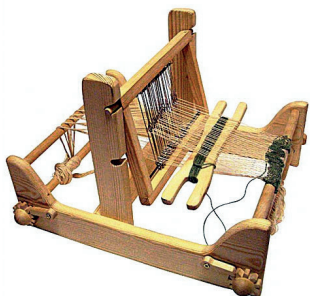

2.

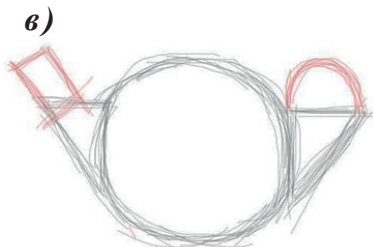
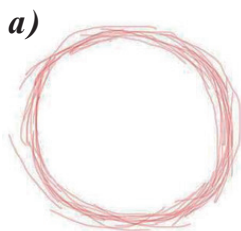

3.

4. Тасвир ва сохтани шакли чойник

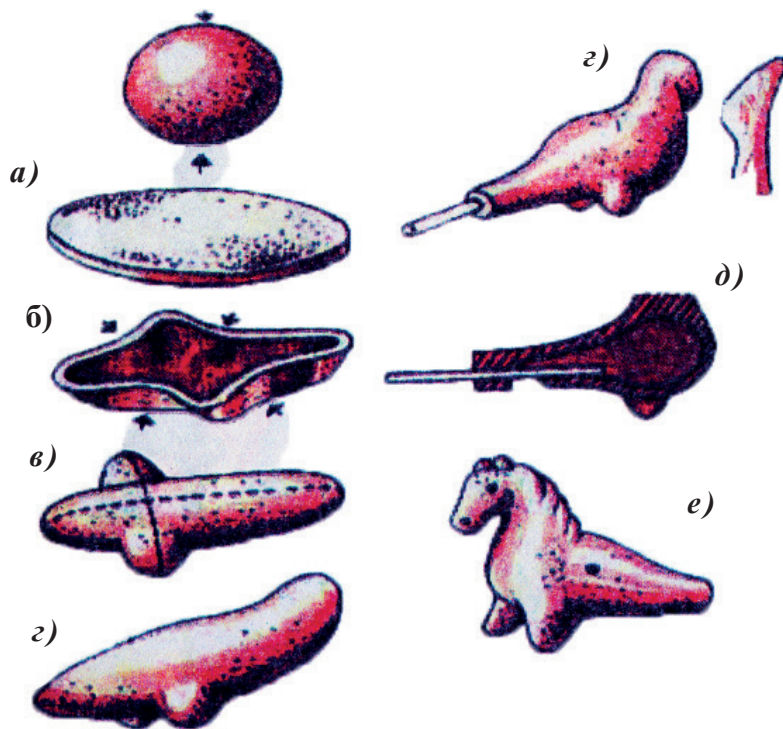
ДАРСИ 15

УСТОҶОИ ХАЛҚӢ. СОХТАНИ ҲУШТАК

1.

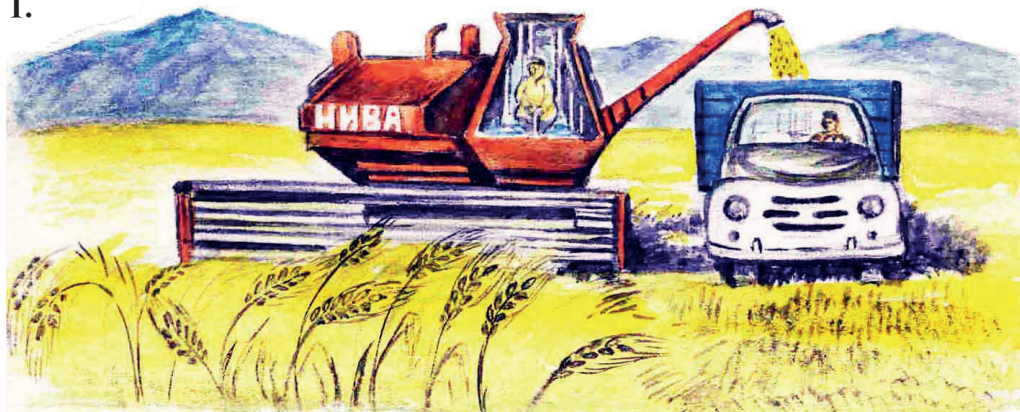
2.

ДАРСИ 16

ЧАМЪОВАРИИ ҲОСИЛ

1.

2.

3.

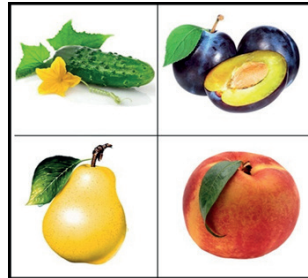
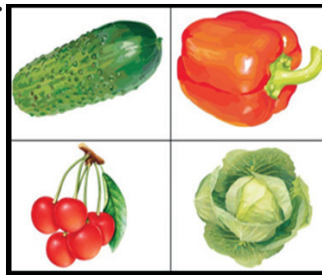
4.

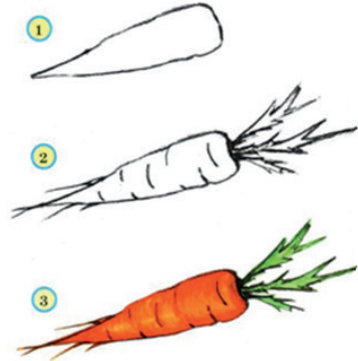
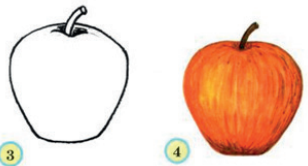
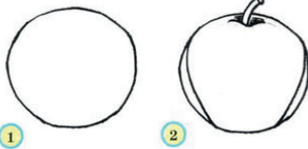
5.

6.

7. Тасвиру сохтани мева ва сабзавот.

ДАРСИ 17

ҲАШАР

1.

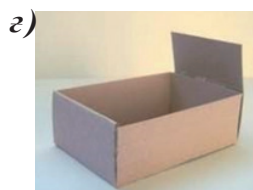
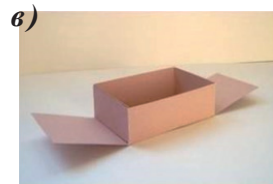
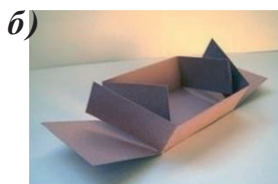
2.

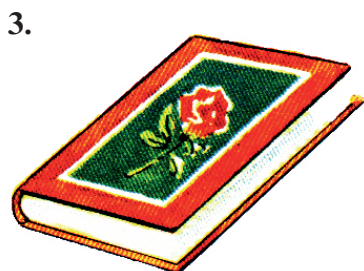
3.

4. Аз коғаз ё картон сохтани қуттича.

ДАРСИ 18 СОХТАН ВА ОРОИШИ КИТОБ

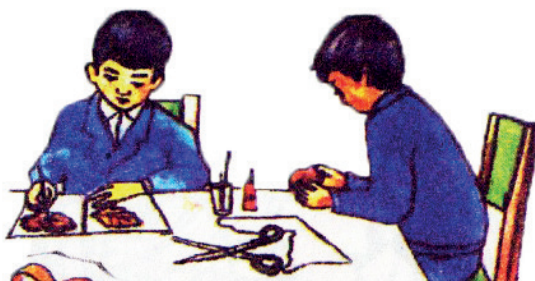
ДАРСИ 19

САНЪАТИ АФСОНАГҶҶЙ

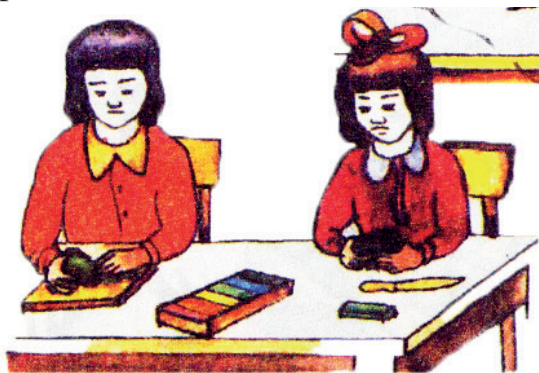
1.

2. Аз коғаз сохтани барг.

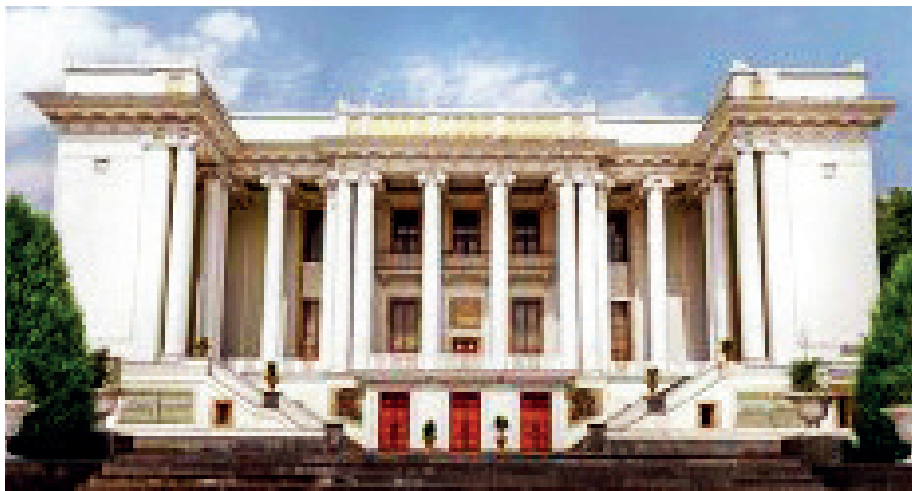
3. Аз пластилин сохтани паранда.

ДАРСҲОИ 20-21

ТЕАТР ВА НАҚШОФАРӢ

1.

2.

3.

4.

5.

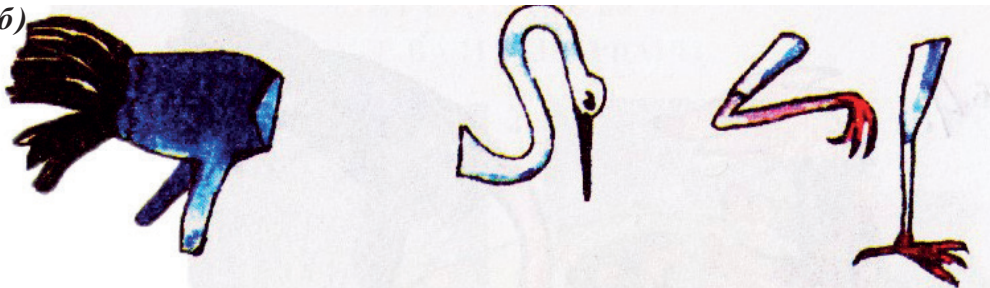

6. Сохтан ва тасвири шакли рӯбоҳу лаклак

a)

b)

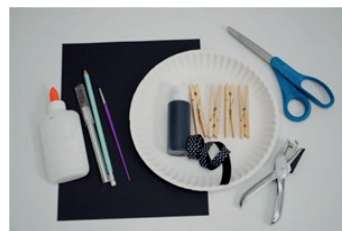
6)

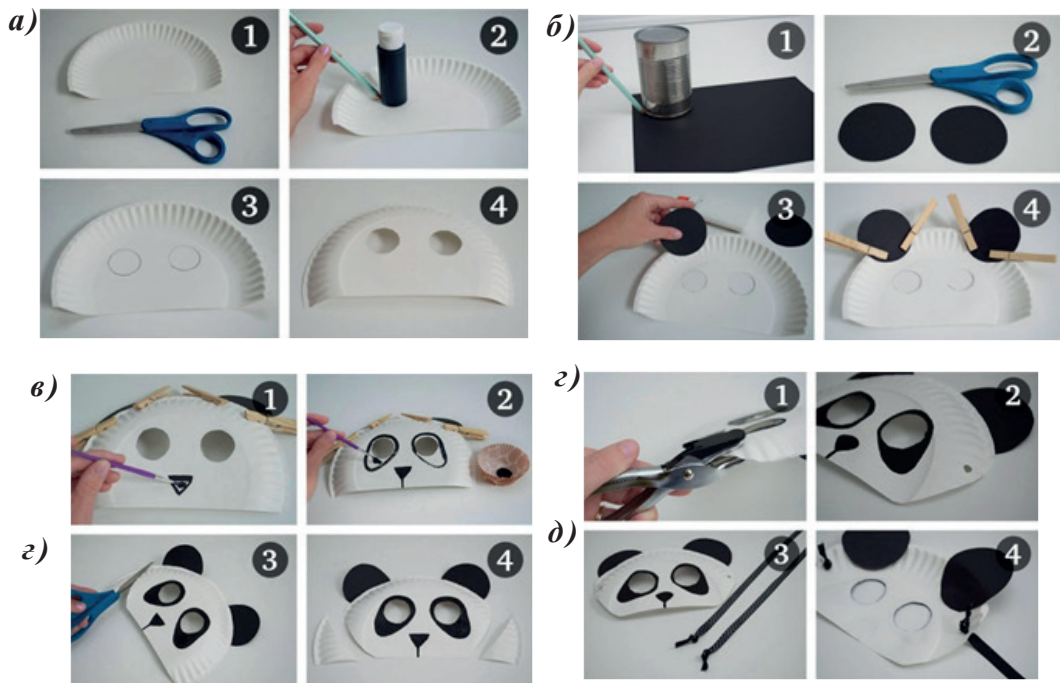

2)

7. Сохтани никобҳо.

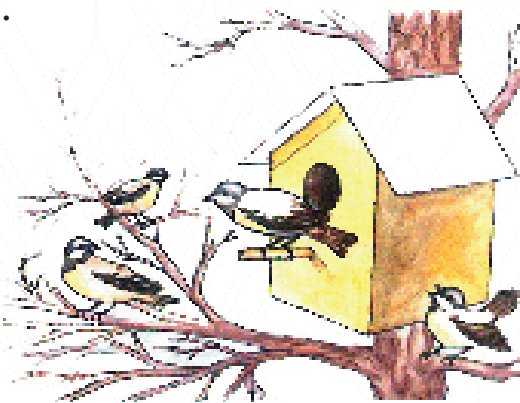

ДАРСИ 22

ПАРАНДАГОН – ДҶУСТОНИ МО

1.

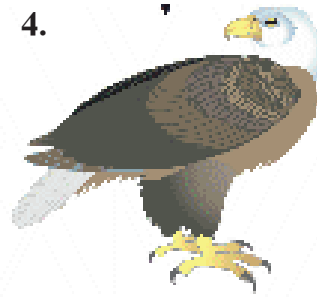
2.

3.

4.

5.

6.

7.

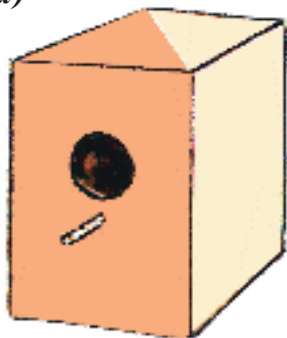
8.

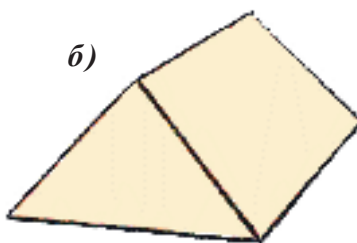

9. Сохтани лонаи паранда.

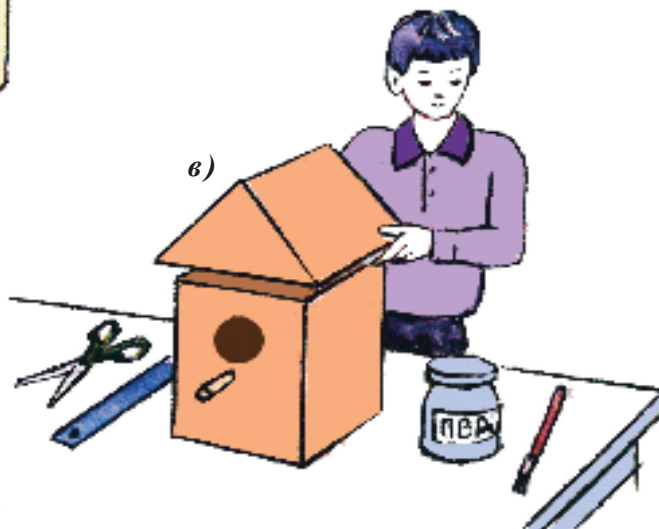
a)

б)

в)

г)

д)

ДАРСИ 23 ФИЛМҲОИ ТАСВИРӢ

1.

2.

3.

5.

4.

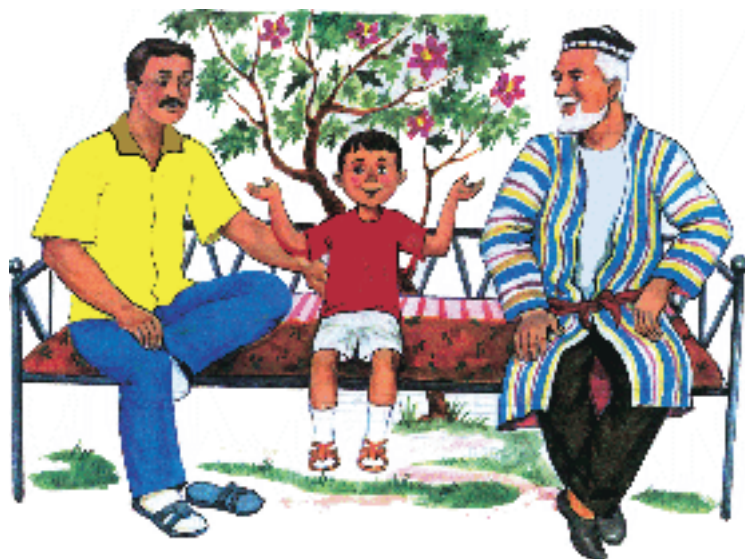

6. Тасвир ва сохтани шакли ашёи дилхоҳ

ДАРСИ 24

КӢ БЕШТАР ЧИСТОН МЕДОНАД?

1.

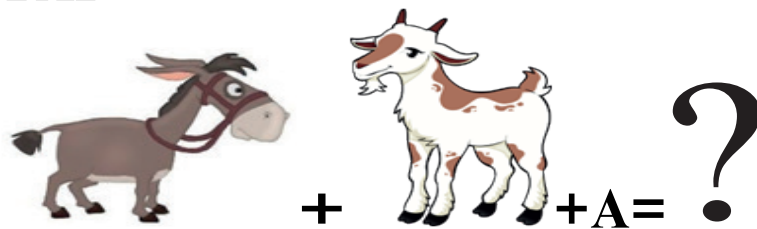
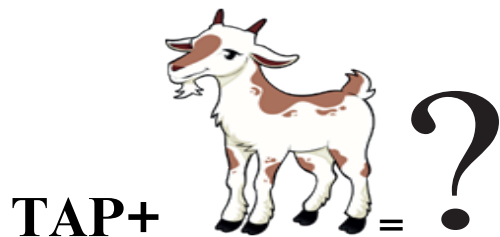
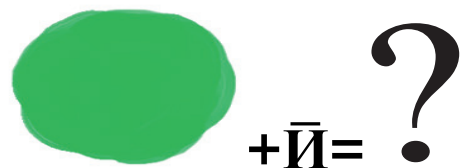
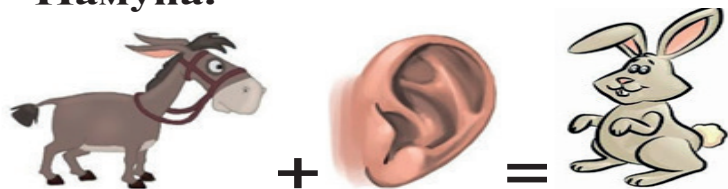

2. Сохтан ва тасвири шакли ашё.

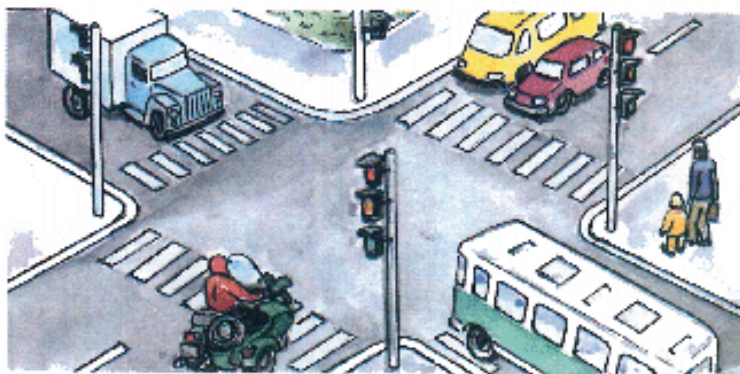
3. Ҷавоби ребусҳоро ёфта, тасвир ва сохтани ашё.

Намуна:

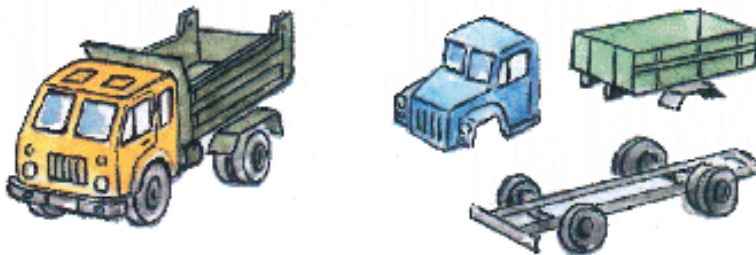

ДАРСИ 25 НАҚЛИЁТ

1.

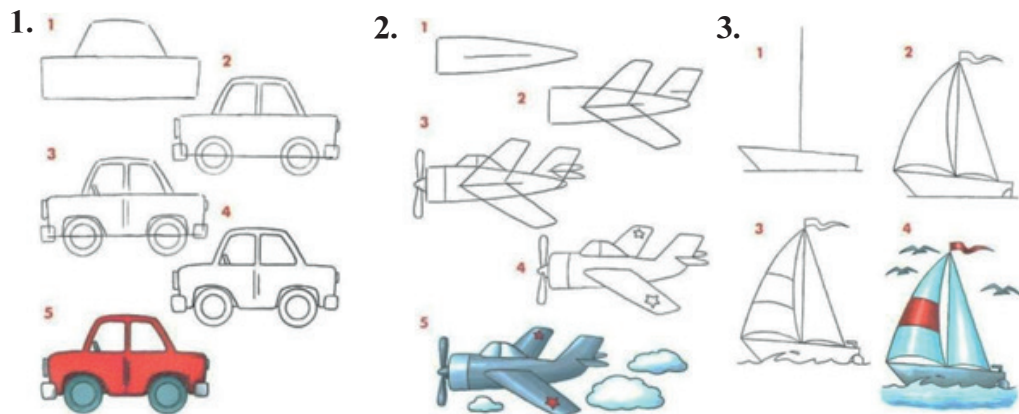
2.

3. Тасвир кунед.

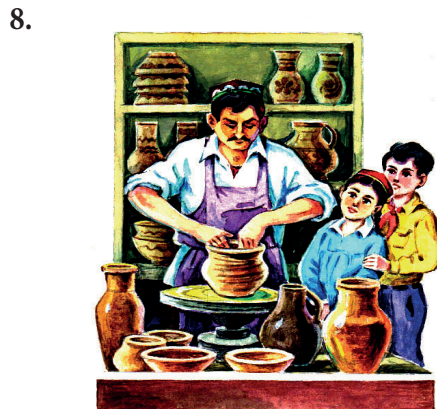
4. Кадом намуди нақлиётро медонед?
Ин расмҳоро тасвир кунед:

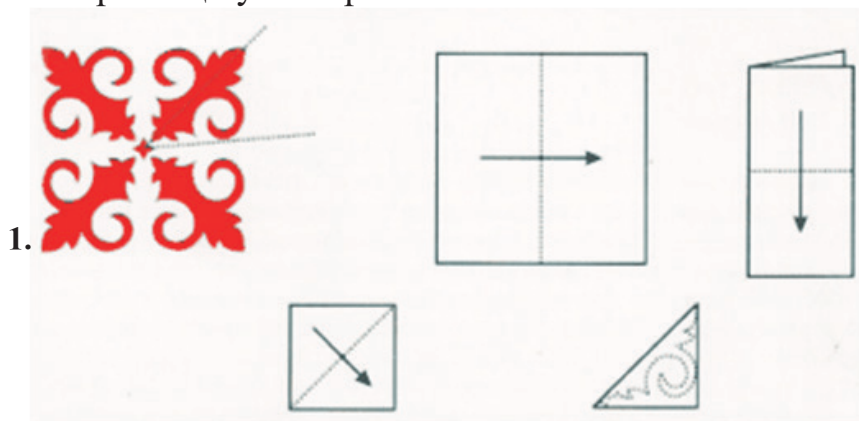
ДАРСИ 26

НАҚШУ НИГОРИ МИЛЛӢ

10. Тасвири нақшу нигори миллӣ

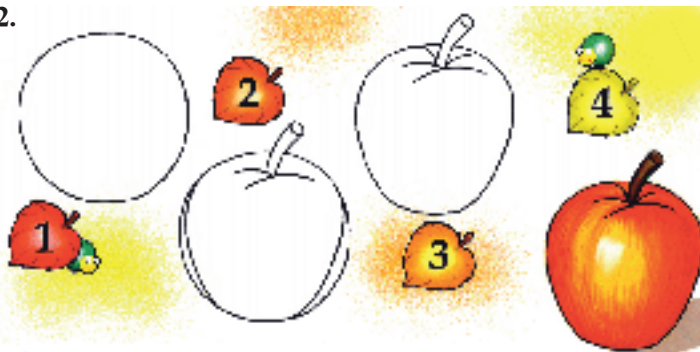
ДАРСИ 27

СОХТАНИ ШАКЛИ МЕВА ВА ТАСВИРИ ОН

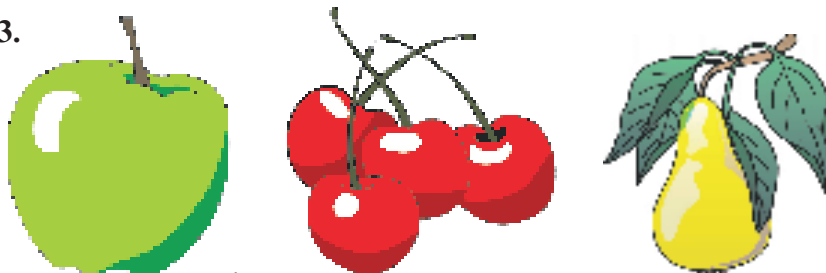
1.

2.

3.

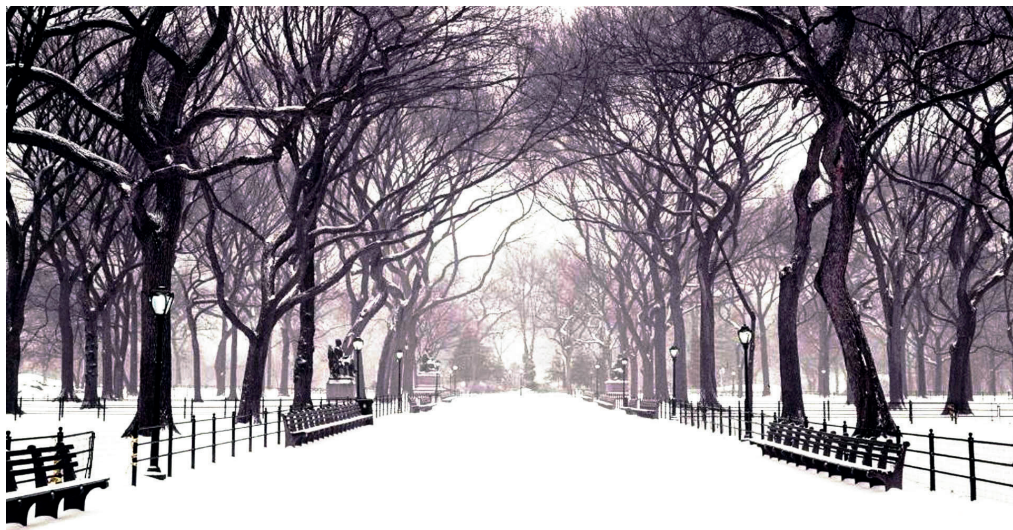
4. Расми меваҳои дилхоҳатон (себ, нок, анор, гелос)-ро тасвир кунед ва созед.

ДАРСИ 28

ЗИМИСТОН – ФАСЛИ ЗЕБО

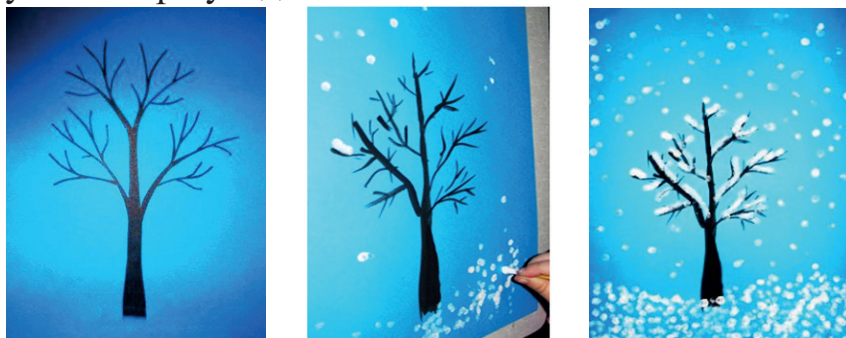
1.

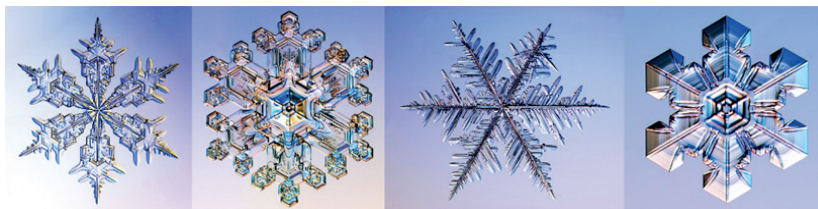
2.

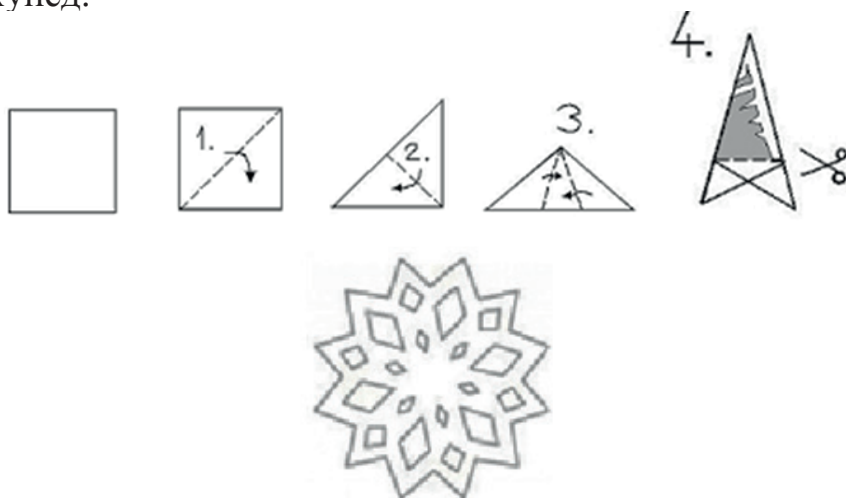
3. Дар рӯйи коғози ранга бо ранги обӣ (акварел) дарахти барфпӯш тасвир кунед.

4. Заррачаҳои барф дар асл ниҳоят зебо ва гуногунанд.

5. Аз коғаз шакли зарраи барфро бибуред. Накшҳои гуногун эҷод кунед.

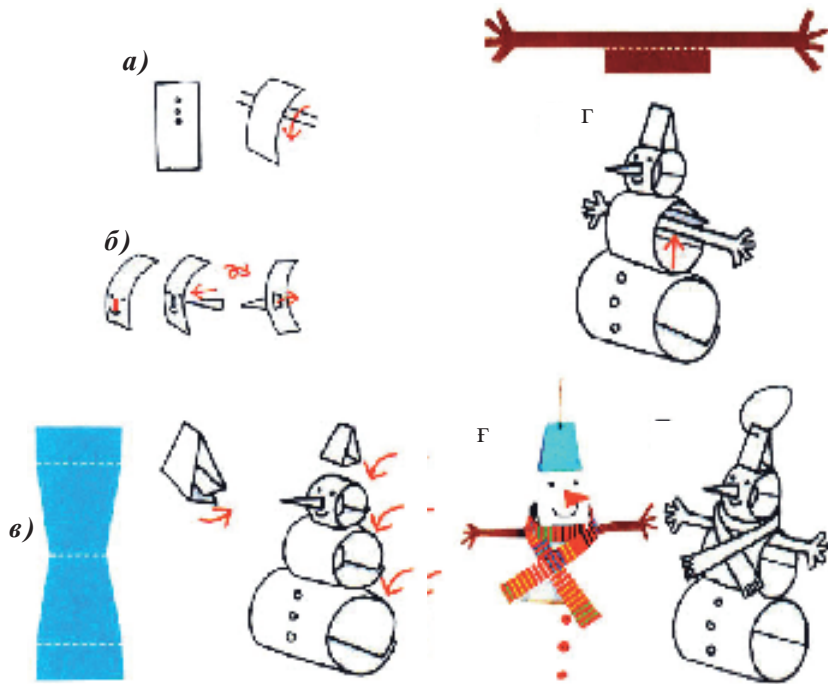

ДАРСИ 29
БОЗИҲОИ ЗИМИСТОНӢ

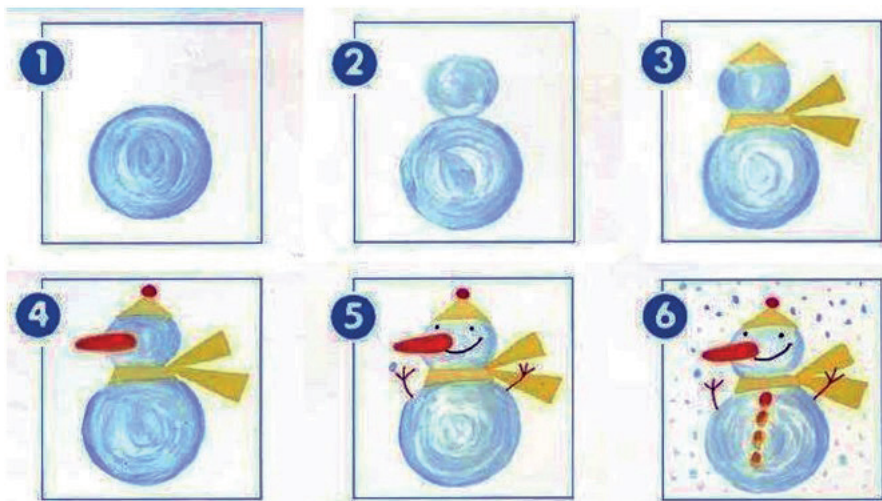
1.

2. Аз қоғаз одами барфӣ созед.

3. Тасвири одами барфӣ.

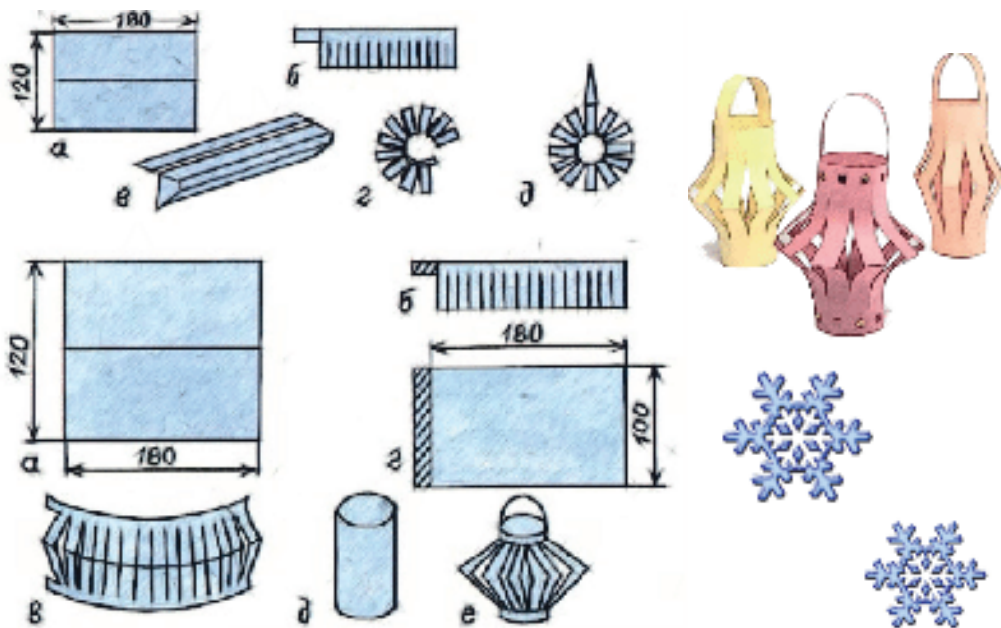
ДАРСИ 30

ТАЙЁРИИ ХОНАНДАГОН БА ИДИ СОЛИ НАВИ МЕЛОДӢ

1. Аз когази ранга ва мухра арча созед.

2. Аз когаз заррачаҳои барфӣ ва фонусчаҳо созед.

ДАРСИ 31 ИДИ АРЧА

1.

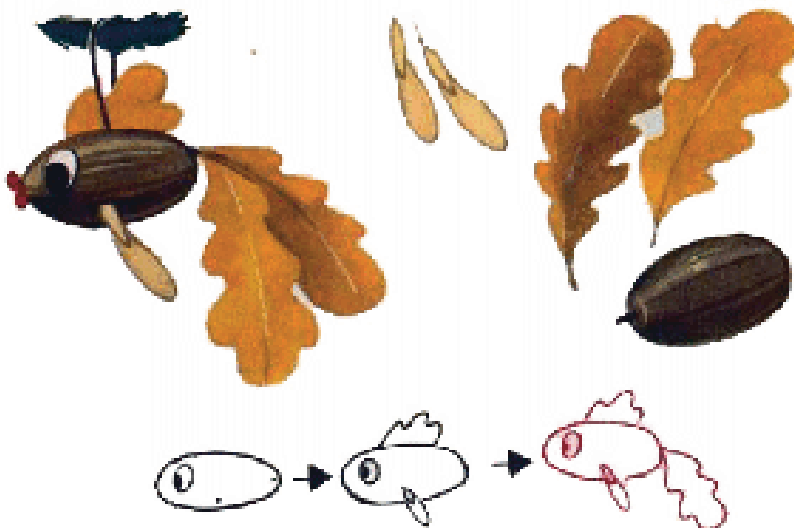

2. Расми арчаи солинавиро тасвир кунед ва оро диҳед.

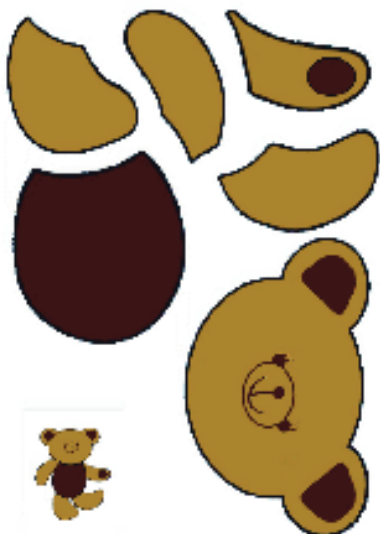

ДАРСИ 32 ЭЧОДКОРҮЙ

1.

2.

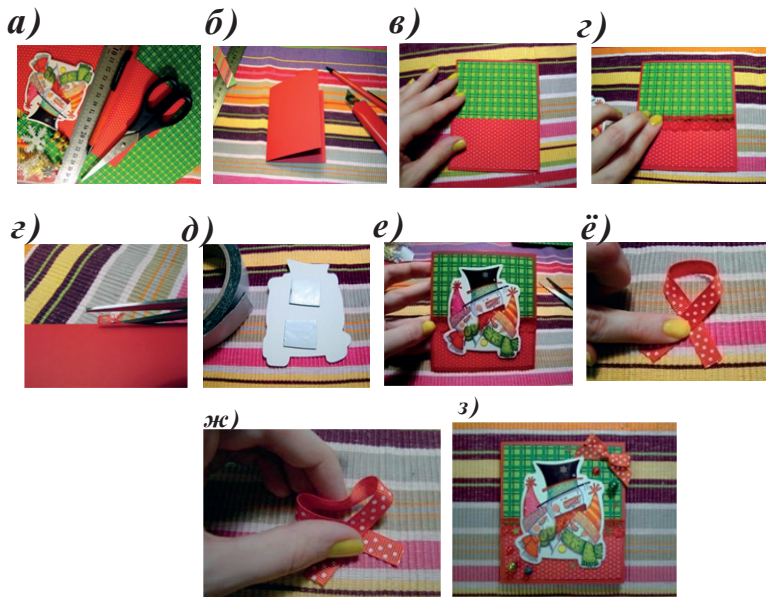
3.

4.

5. Барои иди Соли нав табрикнома созед.
Намуна:

ДАРСИ 33 ТАЪТИЛИ ЗИМИСТОНА. МАНЗАРАИ ЗИМИСТОН

1. Аз рӯи расм нақл кунед.

2. Тасвир мекунем.

3. Месозем.

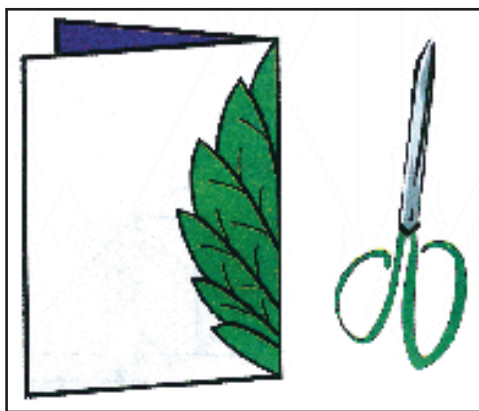
ДАРСҲОИ 34-35 ГУЛМОНӢ (АПЛИКАТСИЯ)

1.

2. Апликатсияи барг ва ашӣи гуногун.

a) Барги себро буред ва ширеш кунед.

б) Ба расмҳо нигоҳ карда, тасвир кунед ва соzed.

в) Баргҳоро номбар кунед ва аз онҳо шабпарак (парвона), сӯзанак ва моҳӣ соzed.

ДАРСИ 36

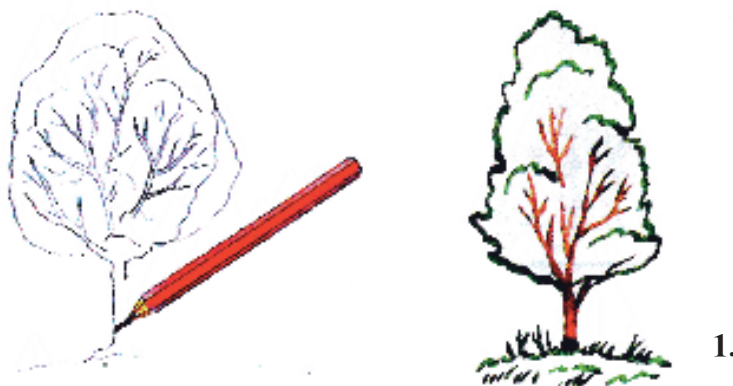
МУШОҲИДАИ МАНЗАРАИ ТАБИАТ

1. Мушоҳида: Манзараи атрофи мактабатонро тамошо кунед.

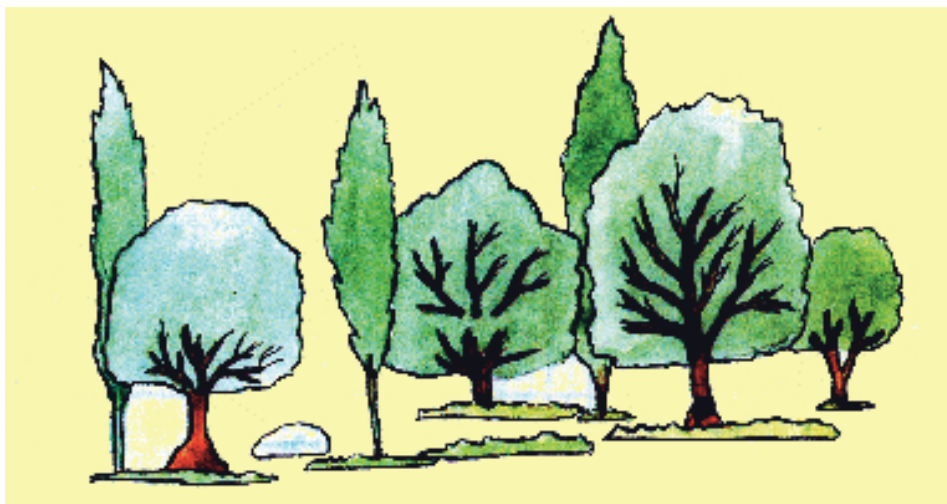
Чизҳои дидаатонро дар хотир нигоҳ доред, чунки расми онҳоро дар рӯйи қоғаз тасвир мекунад.

2. Тасвир:

а) Бо қалам ва фломастер расми дарахт кашед.

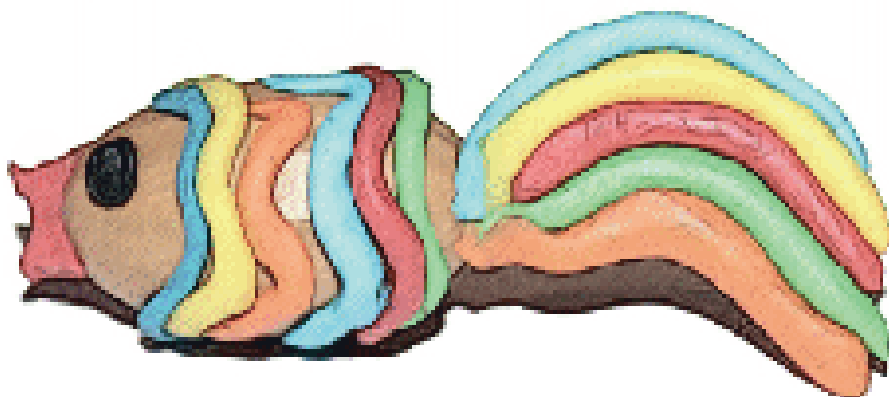
б) Бо тарзи ширешкунӣ боғро тасвир кунед.

ДАРСҲОИ 37-38

СОХТАНИ ШАКЛИ БОЗИЧАҲОИ МИЛЛӢ

1. Аз пластилин (гил) шаклҳои моҳӣ ва гурба созед.

2. Шакли лӯхтакро созед.

Намунаи сохтани лӯхтаки миллӣ:

а. Ду чӯбча (яктоаш нисбат ба дигараш дарозтар)-и хушкро гиред.

б. Як чӯбчаро ба болои дигараш гузошта, онро бо ришта печонда, мустаҳкам кунед (он бояд шаклан ба аломати «+» монанд шавад).

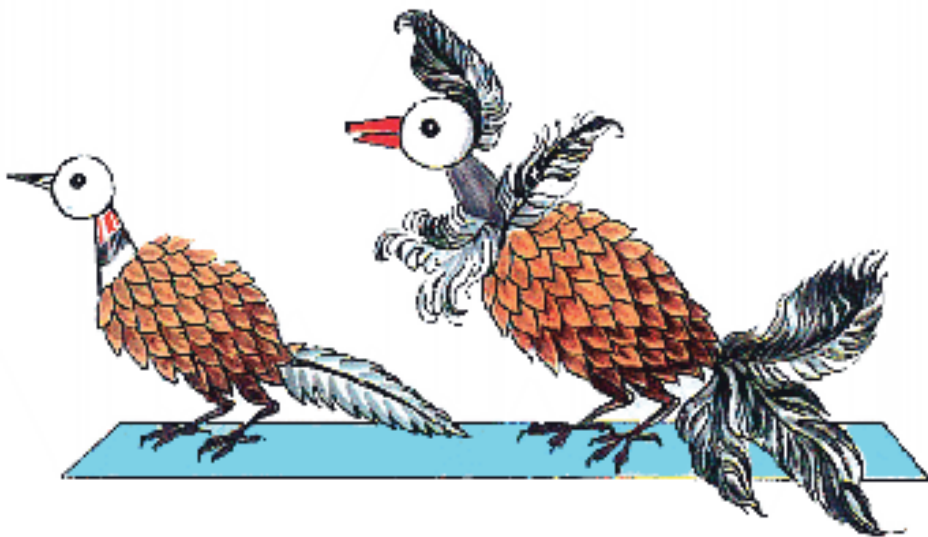
в. Қисми болоии тугмаро бо риштаҳои ранга печонед.

г. Аз порчай матоъ барои лӯхтак куртача дӯзед.

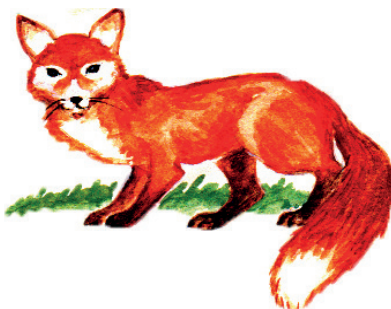
3. Аз пластилин, навдаи хушки дарахт, меваи чалғӯзаи дарахти булут шакли парандаро созед.

ДАРСИ 39

ҚАХРАМОНИ ДЎСДОШТАИ МАН

1. Афсона ва ё филми тасвирии тамошокардаи худро ба хотир оред ва мазмуни онро нақл кунед.
2. Ҳайвон ё парандаро интихоб намуда, аз пластилин шакли онро созед.

3. Номи афсона чист? Мазмуни онро нақл кунед.

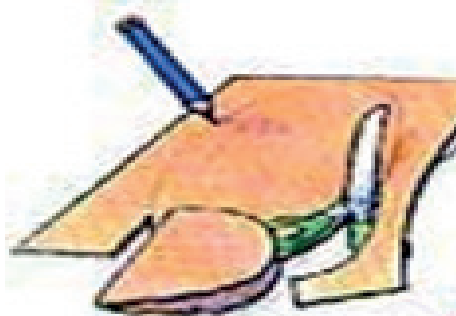
4. Аз рӯйи мазмуни афсона ва ё филми тасвирии дидаатон расми қаҳрамони дӯсдоштаатонро тасвир намоед.

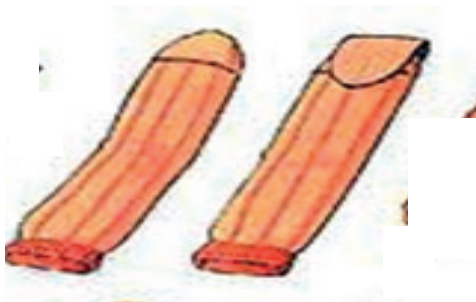
ДАРСИ 40
ТЕАТРИ ЛҶХТАК

1. Расми лӯхтакро тасвир намоед.
2. Барои театр лӯхтак тайёр кунед.
  - а) Аз картон шакли давраи дарозрӯя буред ва дуқат кунед.

- б) Ҷуробро ба тарафи дарун чаппа карда, дар рӯйи миз ҳамвор кунед.

- в) Ба тарафи даруни картони дуқатшуда ширеш молед. Нӯги ҷуробро ба он андохта, ширеш кунед. Каме интизор шавад, то ширеш хушк ва мустаҳкам шавад.

г) Цуробро ба ҳолати пештарааш чаппа кунед. Бояд нӯги кушода бошад.

ғ) Ба он бинӣ, чашм ва гӯш ширеш кунед. Лӯхтаки театр барои истифода тайёр шуд.

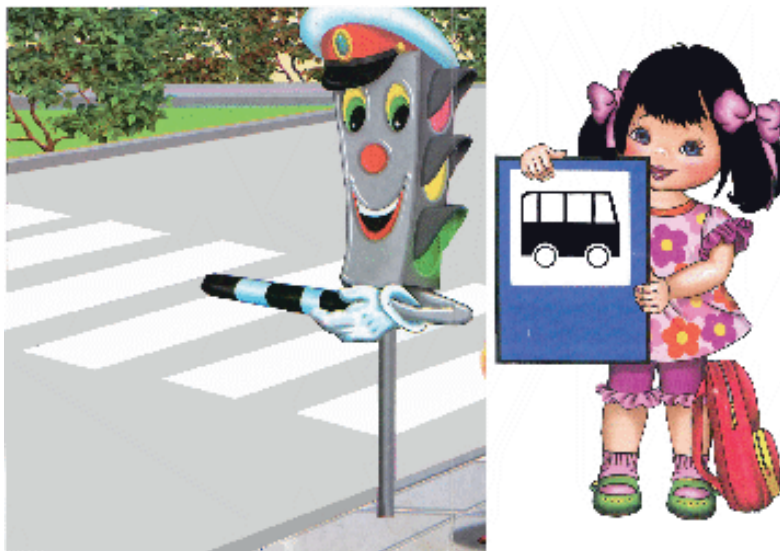
3. Ба намунаҳои зер нигоҳ карда, барои театр мустақилона лӯхтак созад ва бо лӯхтаки худ нақш эҷод кунед.

ДАРСҲОИ 41-42

АЛОМАТҲОИ РОҲ

1. Аз гузаргоҳ гузаред (бозӣ).

2. Тасвир намоед.

3. Аз қолаб истифода карда буред ва ширеш намоед.

4. Созед.

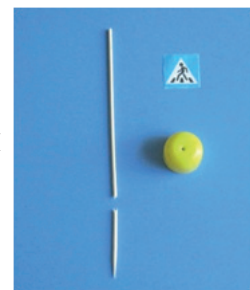
Аломатҳои роҳро тасвир карда, аз он лавҳачаҳо созед.

Намунаи сохтани лавҳача бо аломати роҳ:

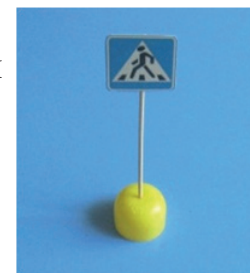
1. Дар қоғази ранга аломати роҳро тасвир ва ранг кунед.

2. Аломати тайёршударо бурида, ба картон ширеш кунед. Шакли картонро ҳам мисли шакли умумии аломат буред.

3. Чӯбчаи борик (дандонкобак)-ро дар пушти картон ширеш кунед.

4. Чӯбчаро ба сарпӯши пластикӣ ё пластилин мустаҳкам кунед, то он дар ҳамворӣ рост истад. Лавҳача бо аломати роҳ омода шуд.

ДАРСИ 43

САНЪАТИ ГРАФИКӢ

1.

2.

3.

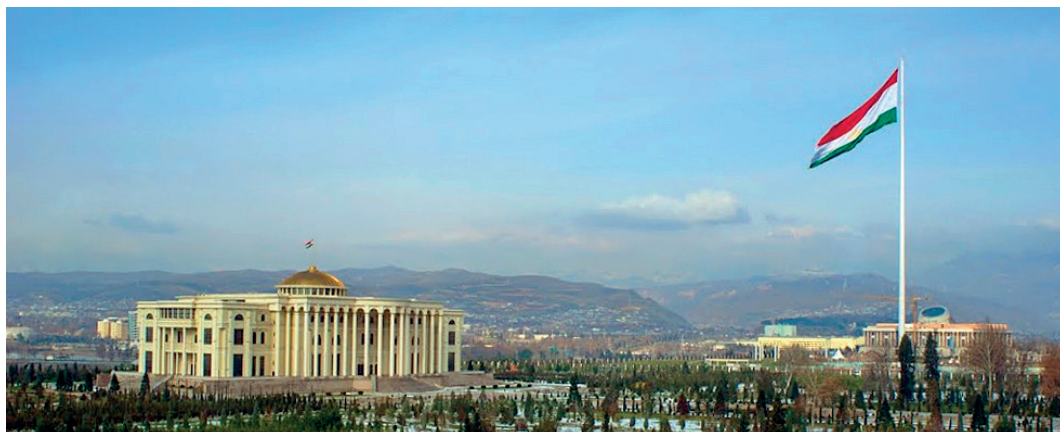
4. Бо қалам расми асбобҳои мусиқӣ (танбӯр, таблак, най)-ро кашед.

ДАРСИ 44

ДУШАНБЕ – ПОЙТАХТИ ТОЧИКИСТОН

1. Нақл кунед.

2. Аз қуттии «Бинокор – созанда» истифода карда, шакли биноро созед. Суроби шахрчаро тартиб диҳед.

ДАРСИ 45

23 -юми феврал–Рӯзи Артиши миллӣ

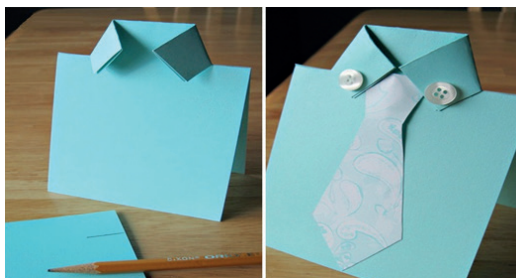

ШАРАФ БА ҚУВВАҲОИ МУСАЛЛАҲИ ТОҶИКИСТОН

**Эй, кай калон мешавам?!
Кай ба аскарӣ меравам?!...**

1. Расми мошинҳои ҳарбии дилхоҳатонро кашед ва ранг кунед.
2. Аз пластилин (гил) шакли аскарбачаро соzed.
3. Бахшида ба Рӯзи Артиши миллӣ барои бобо ва падаратон тухфа тайёр кунед.

ДАРСИ 46

ВАТАНАМ – ТОЧИКИСТОН

1. Расмҳои зеринро аз назар гузаронед ва аз рӯи мазмуни онҳо нақл кунед.

а)

б)

2. Расмро аз назар гузаронед. Бигӯед, ки дар он кадом фасли сол тасвир шудааст.

3. Расми дарахтон, тепаҳои сабз ва кӯҳҳои баланди барфпӯшро алоҳида кашида, шакли онҳоро буред.

4. Шеърро аз ёд кунед.

**Ватан сар мешавад аз гаҳвора,
Зи шири поку аз пистони модар,
Ватан сар мешавад аз он тавора,
Ки онро сохта дастони модар.
Ватан беҳбудию беҳрӯзии мост,
Ватан хушномию фирӯзии мост.**

Тасвири озод дар мавзӯи “ Ватанам дар ояндаи дур аз нигоҳи ман”. Ватани худро дар оянда тасаввур карда, онро тасвир намоед.

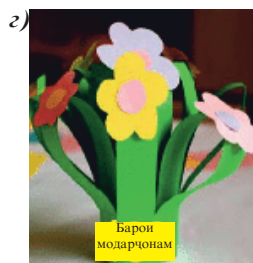
Намунаи корҳои хонандагон дар мавзӯи “Ватанам дар ояндаи дур аз нигоҳи ман”:

ДАРСИ 47

ТУҲФАИ ИДОНА БАРОИ МОДАР

1. Аз рӯи мазмуни расмҳо нақл кунед.

2. Туҳфа барои модар:

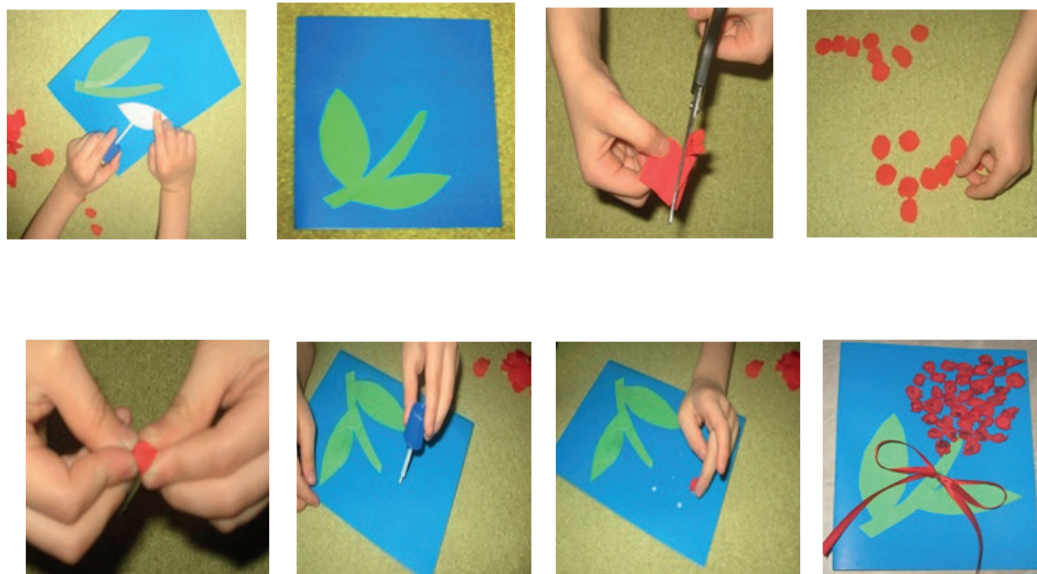
а) Барои модари худ аз коғазҳои ранга ҳар гуна гулҳо тайёр кунед;

б) Расми гулҳои дилхоҳатонро алоҳида кашида, шакли онҳоро буред.

в) Барои модаратон табрикнома тайёр кунед.

Намуна:

ДАРСИ 48 ЁРИРАСОНИ МОДАР

1. Аз рӯйи расмҳои зерин нақл кунед.

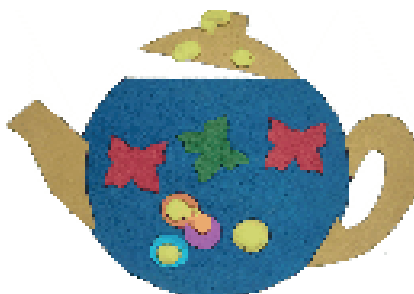

2. Расми тарбуз кашед.

3. Аз коғаз ё пластилин шакли чойник созед.

ДАРСҲОИ 49-50

БАҲОРИ ТОҶИКИСТОН

1. Расми зеринро аз назар гузаронед ва аз рӯйи мазмуни он нақл кунед.

2. Инҳо гулҳои худрӯянд.

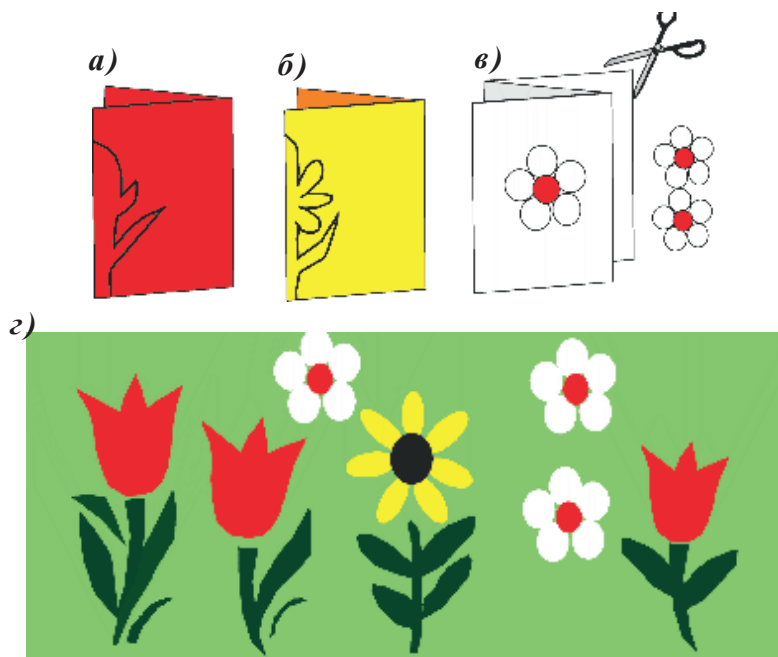

3. Инҳо гулҳои хонагианд.

4. Бо қалам ва фламастер расми гулҳои баҳориро тасвир кунед.

5. Бо тарзи ширешкунӣ манзараи гулзорро тасвир намоед. Як ҷарағи қоғазӣ сабз гиред. Он саҳроро ифода мекунад. Аз қоғазҳои ранга гулҳои гуногун бурида, ба саҳрои сабз часпонед.

6. Шеърро хонда, мазмуни онро шарҳ диҳед:

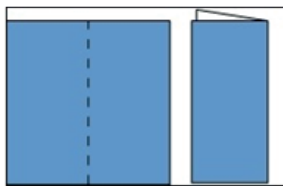
**Рӯйи замин шуълабор,
Авҷи ҳаво беғубор,
Боз кушояд канор
Дар Ватани мо баҳор!**

7. Манзараи баҳорро бо усули гулмонӣ тасвир кунед.

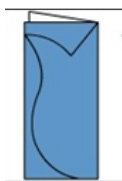
Қадамҳои тарзи омода намудани манзараи баҳор бо усули гулмонӣ.

1. Коғазро қат кунед, дар як паҳлуи он гул, барг ё алафро тасвир кунед.

2. Шакли тасвиркардаатонро буред.

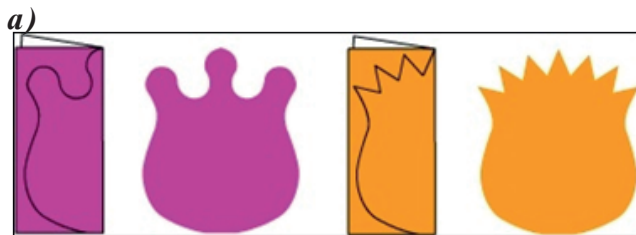

3. Коғазро кушоед ва ба дафтари расм ё коғаз ширеш кунед.

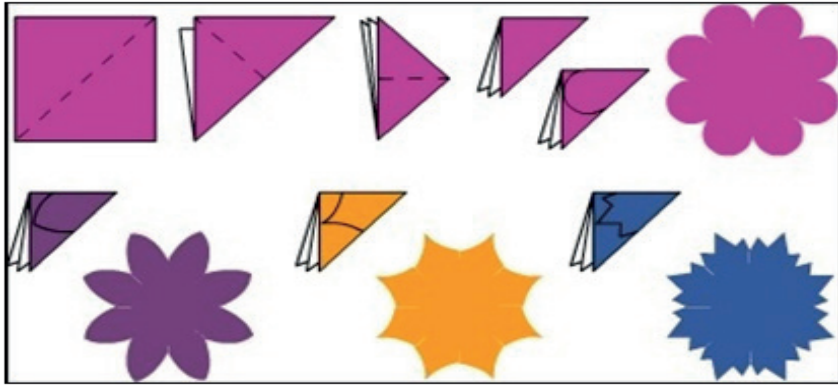

4. Гул, барг ё алафҳои гуногунро аз коғаз бурида, манзараи баҳорро бо усули гулмонӣ созед.

Намунаи гулҳо.

б)

б)

з)

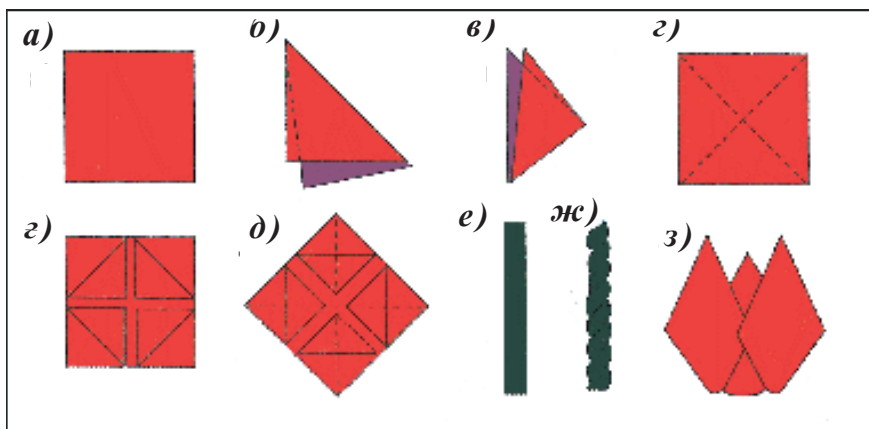
з)

ДАРСИ 51

СОХТАНИ ГУЛИ ЛОЛА

1. Аз коғази ранга гули лола созед. Гул ин тавр сохта мешавад:

ГУЛИ ЛОЛА

Дашту кӯҳсори мо
Рӯидаву бишкуфтааст.
Бо ҳусни худ саҳроро
Хушрӯйтар намудааст..

Медонед номи онро?
Номаш гули лола аст.
Чун байракча бачаҳо
Мегиранд ўро дар даст.

Мирсаид Миршакар

2. Шеъри «Гули лола»-ро аз ёд кунед.

ДАРСҲОИ 52-53

НАВРҶЗИ ДИЛАФРҶЗ

1. Аз рӯйи расмҳо нақл кунед. Бигӯед, ки сокинони маҳалла-
атон Наврӯзро чӣ тавр пешвоз мегиранд.
Худи шумо-чӣ?

a)

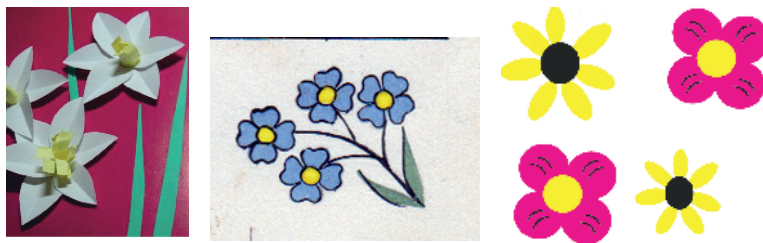
6)

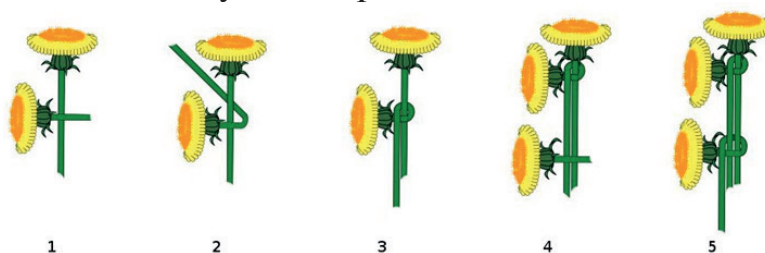
6)

2. Аз коғаз гулҳо созед ва онҳоро бо нақшу нигор оро диҳед.

3. Аз гули қоқу гулчанбар созед.
Намунаи сохтани гулчанбар:

4. Манзараи Иди Наврӯзро тасвир кунед.

ДАРСҲОИ 54-55

ФАСЛИ БАҲОР – МАВСИМИ ҚОР

1. Аз рӯи мазмуни расмҳо оид ба манзараҳои зебои фасли баҳор ва кори деҳқонон дар саҳро нақл кунед.

а)

б)

2. Бо тарзи ширешкунӣ шакли белчаро созад.
Қадамҳои сохтани белча:

a) Чӯбча ва қоғаз тайёр кунед. Аз қоғази рангаи сурх шакли белро тасвир намуда, онро буред. Аз қоғази сафед баробари чӯбча шакли наймонанд созад.

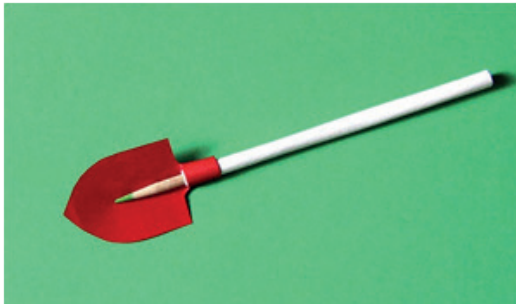

б) Болои чӯбчаро ширеш молед ва коғази сафедро аз боло-
яш пӯшонед.

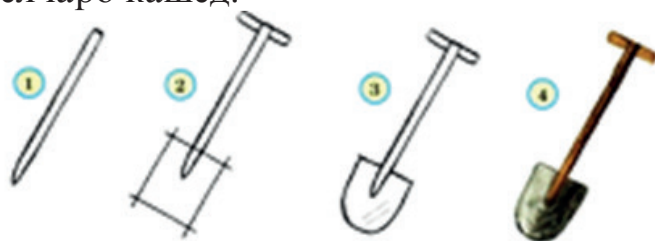
в) Коғази сурхро ба чӯбча аз болои коғази сафед ширеш
кунед.

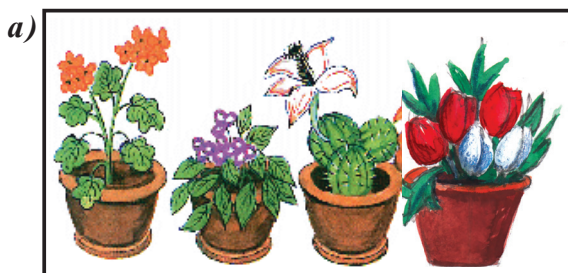
г) Коғази сурхи дуюмро аз тарафи муқобили он ширеш ку-
нед, то чӯбча намоён нашавад. Белча сохта шуд.

3. Расми белчаро кашед:

4. Ба тубакҳо омехтаи хок, рег ва пору андохта, гул шинонед.

Агар шумо рустаниҳоро ҳамеша нигоҳубин кунед, онҳо хуб месабзанд. Рустаниҳо ҳаворо тоза мекунанд.

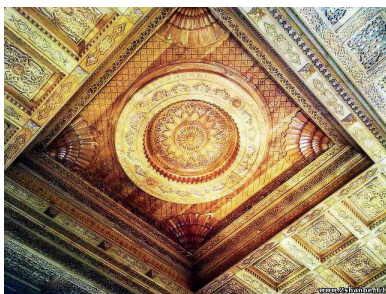
Бачаҳои азиз! Дар хона рустани сабзонеда ва онҳоро нигоҳубин кунед.

5. Мувофиқи мазмуни афсонаи «Донак» расм кашед ва онро оро диҳед.

ДАРСҲОИ 56-57

ҲОҶАИ НАВИ МО

1. Расмҳоро аз назар гузаронед.

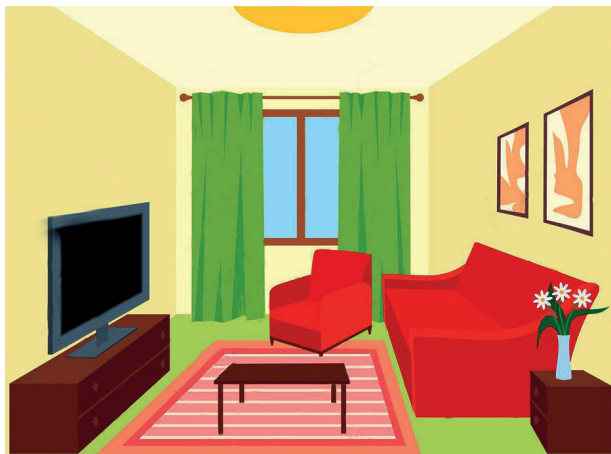

Кадомаш зеботар аст?

2. Бинои хонаатонро тасвир кунед ва оро диҳед.

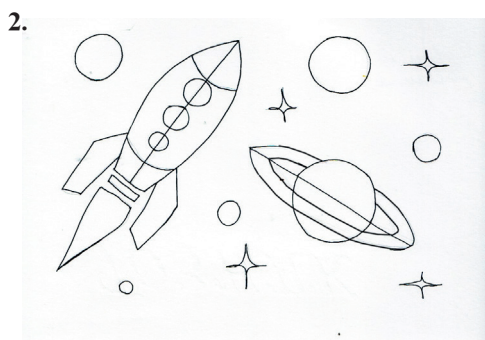

3. Аз рӯйи намуна шакли дохили хонаро созед.

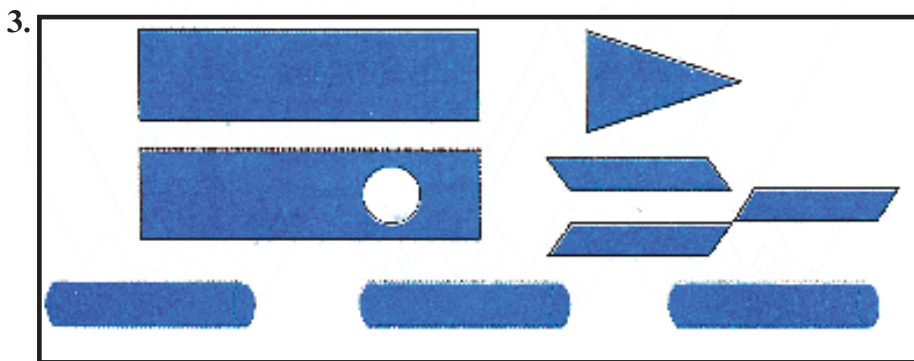
ДАРСИ 58

ТАСВИР ВА СОХТАНИ РАКЕТА

Мохро мехоҳам бинам,
Рӯ ба рӯяш нишинам,
Шона занам ба мӯяш,
Бӯса занам ба рӯяш.

Убайд Раҷаб

Ба расмҳои боло нигариста, шакли (суроби) ракетаро созад ва оро диҳед.

ДАРСИ 59

МАКТАБИ МАН

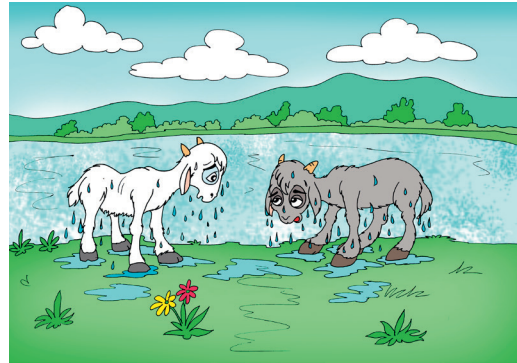
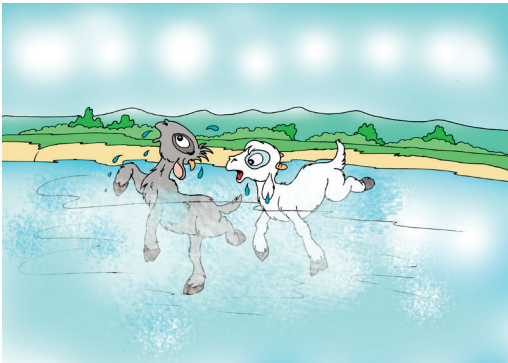
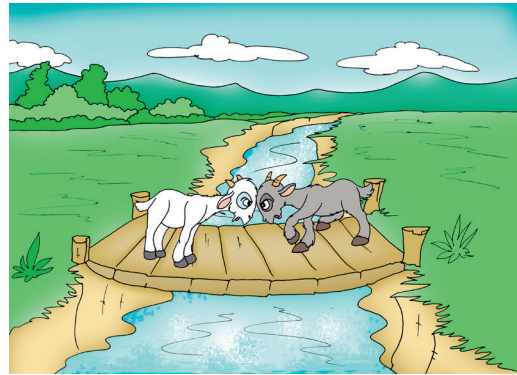
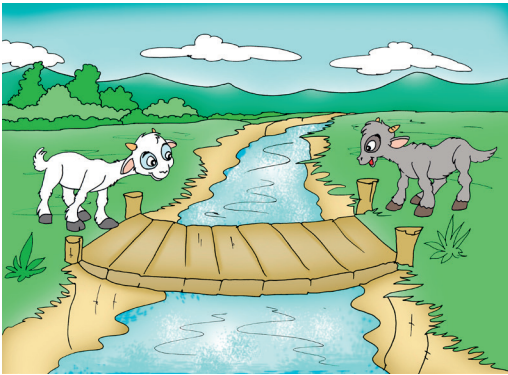

1. Мактаби худро тозаю озода нигоҳ доред.
2. Бинои мактаби худро тасвир намуда, онро бо нақшу нигор оро диҳед.

ДАРСҲОИ 60-61

СОХТАН ВА ТАСВИРИ ШАКЛИ ҲАЙВОНОТ

1. Мазмуни афсонаи «Ду бузича»-ро ба хотир оред ва нақл кунед.
2. Аз рӯи мазмуни афсона расм кашед (бузичаҳо дар ҳолати шохзани, дар об афтодан).

Аз кӣ беҳтар ва зеботар аст?

3. Расми бузичахоро аз рӯйи қолаб дар қоғази ранга кашед.
Онро бурида, дар рӯйи қоғази зард ширеш кунед.

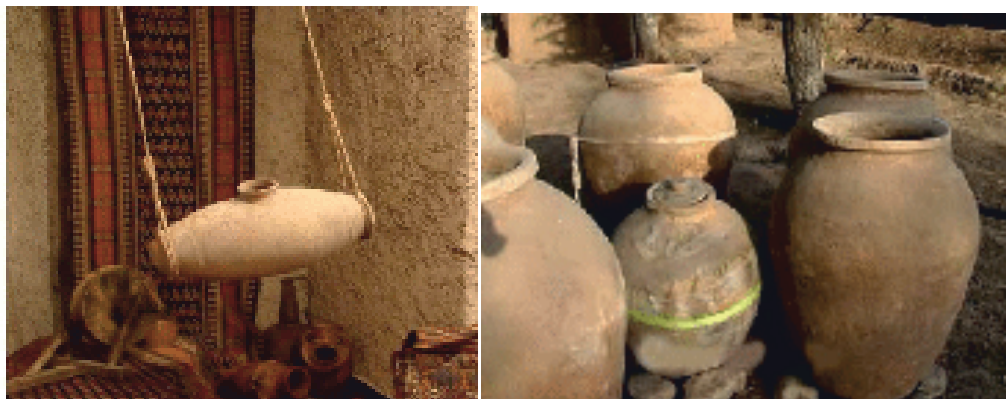
ДАРСИ 62

САЁҲАТИ ОСОРХОНА

1. Осорхонаи мактаб (деха, шаҳр, ноҳия)-и худро тамошо кунед.

2. Az rasmxoi боло rasmi писандатонро интихоб намуда, тасвир намоед ё созед.

ДАРСИ 63

РҶЗИ ҒАЛАБА

1. Аз рӯи расм нақл кунед.

2. Тухфаи беҳтарин барои бобоям.

Тарзи тайёр кардани қартагул:

– Мувофиқи расмҳо аввал аз картони мулоим порчаи рост-кунҷаи дарозиаш 30 см ва бараш 10 см, баробари ҳамин ҳаҷм аз қоғаи ранга низ порчае тайёр мекунем. Сипас, порчаи қоғазиро ба рӯи порчаи картонӣ бо ширеш мечаспонем. Аз қоғаи сурх рақами 9 ва ҳарфҳои М, А, Ё ва аз қоғаи сабз шохча ва барг бурида, ба қисми асосӣ ширеш мекунем. Қартагул тайёр шуд.

ДАРСҲОИ 64-65

АЗ РҶӢИ МАЗМУНИ АФСОНА ТАСВИР ВА СОХТАНИ ШАКЛИ ҚАҲРАМОНҲО

Савол ва супориш:

1. Ин расмҳо кадом афсонаҳоро ба хотир меоранд?

2. Дар расмҳои боло кадоме аз ин қаҳрамонҳо ба шумо шиносанд?

3. Мазмуни афсонаҳоро нақл кунед.

4. Аз рӯйи мазмуни афсонаҳои «Ду бузича», «Кулӯҳак ва Баргак» аз пластилин шакли қаҳрамонҳоро созед.

5. Дар нақши қаҳрамонҳои писандидаатон бозӣ кунед.

6. Қаҳрамонони афсонаи писандидаатонро тасвир кунед ё шакли онҳоро созед.

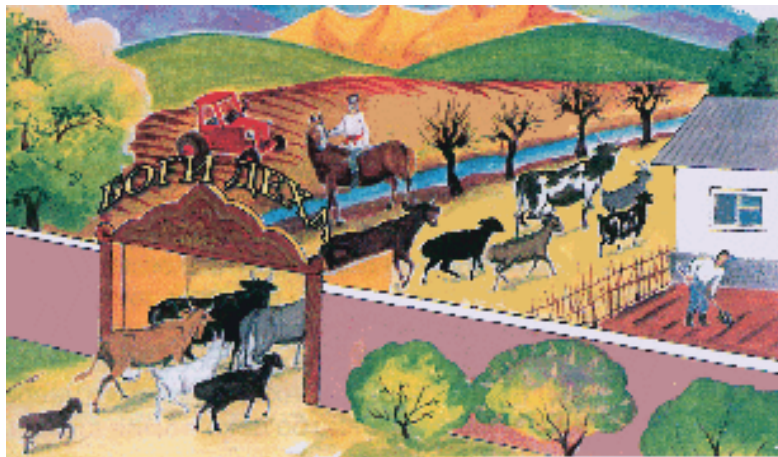
ДАРСҲОИ 66-67

ДЕҲАИ МО

1. Мувофиқи мазмуни расм дар бораи манзараҳои деҳаи худ нақл кунед.

2. Чӣ хуш манзараи зебо дорад деҳаи мо! Расми деҳаатонро тасвир кунед.

3. Аз пластилин шаклҳои гов ва гӯсфандро созад.

ДАРСИ 68

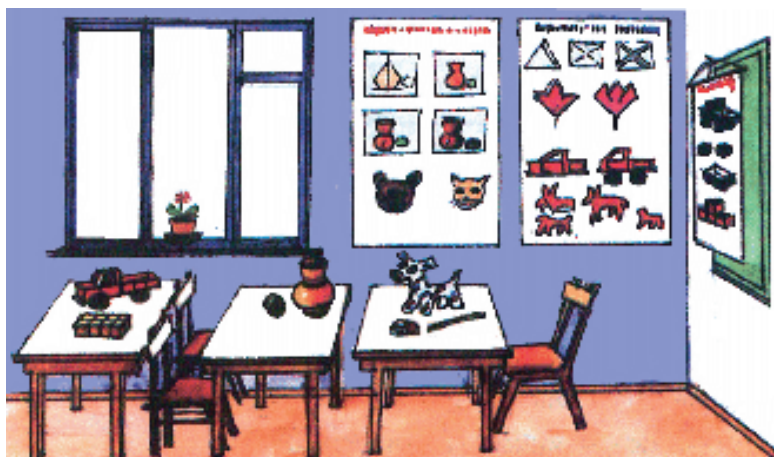
ТАШКИЛИ НАМОИШГОҲ

1. Ба расми кашидаи ман нигоҳ кунед.

2. Кори яксолаи мо.

a)

МУНДАРИЧА

Пешгуфтор.....	3
Нишон ва Парчами Давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон.....	5
Суруди миллӣ.....	6
Дарсҳои 1-2.....	7
Дарсҳои 3-4.....	9
Дарсҳои 5-6.....	11
Дарсҳои 7-8.....	13
Дарсҳои 9-10	14
Дарси 11.....	16
Дарси 12.....	18
Дарси 13.....	19
Дарси 14.....	20
Дарси 15.....	22
Дарси 16.....	23
Дарси 17.....	25
Дарси 18.....	26
Дарси 19.....	27
Дарсҳои 20-21.....	28
Дарси 22.....	31
Дарси 23.....	34
Дарси 24.....	35
Дарси 25.....	37
Дарси 26.....	38
Дарси 27.....	40
Дарси 28.....	41
Дарси 29.....	43
Дарси 30.....	45
Дарси 31.....	46

Дарси 32.....	47
Дарси 33.....	48
Дарсҳои 34-35.....	50
Дарси 36.....	52
Дарсҳои 37-38.....	53
Дарси 39.....	56
Дарси 40.....	57
Дарсҳои 41-42.....	60
Дарси 43.....	62
Дарси 44.....	63
Дарси 45.....	64
Дарси 46.....	65
Дарси 47.....	68
Дарси 48.....	69
Дарсҳои 49-50	71
Дарси 51.....	75
Дарсҳои 52-53.....	76
Дарсҳои 54 -55.....	79
Дарсҳои 56-57.....	83
Дарси 58.....	85
Дарси 59.....	86
Дарсҳои 60-61.....	87
Дарси 62.....	88
Дарси 63.....	90
Дарсҳои 64-65.....	91
Дарсҳои 66-67.....	92
Дарси 68.....	93

АБДУЛЛОЕВ ИБОДУЛЛО

САНЪАТ ВА МЕҲНАТ

Китоби дарсӣ барои синфи 1-уми
муассисаҳои таҳсилоти умумӣ

Мухаррир	Б. Нодиров
Мусахҳеҳ	М. Саидова
Мухаррири техникӣ	Н. Зайниддинов
Тарроҳ	Қ. Назаров

Ба чоп 05.10.2018 иҷозат дода шуд. Коғазӣ офсет.
Чопи офсет. Андоза 70x90 1/16. Ҷузъи чопӣ 6
Адади нашр 160000 нусха.
Супориши № 155/2018

Муассисаи нашриявии «Маориф»-и
Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон.
734024, ш. Душанбе, кӯчаи Аҳмади Дониш, 50.
Тел: 222-14-66
E-mail: najmiddin64@mail.ru

Дар чопхонаи ҶДММ “Офсет” чоп шудааст.
Нишонӣ: Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, кӯч. С. Айни 126.
Тел.: (+99237) 225-83-53, 226-12-21
Email: Ofset_tj@mail.ru